

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

De Ecclesijs aedificandis, vel repara[n]dis. Cap. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

- Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. q. 17. num. 8. Mart. de Iurisd. par. 4. cent. 1. cas. 75. num. 5. & alij quos refert, & sequitur Diana par. 1. tr. 2. ref. 71. & ita etiam tenet Sylu. in ver. lex num. 15.*
- 90 Addit Bald. in cap. fin. de fid. Instrum. & alij, quos refert, & sequitur Vulp. in Prax. iudic. cap. 43. quod citatio, & acta coram Iudice seculari facta contra interesse prætendentes in confectio-
ne inuentarij non afficiunt clericos creditores.
- 91 Infertur secundò, Clericos eadem ratione passiuè non ligari in re congrui seu retractus, ut *decisù refert Ricc. in collect. decis. par. 1. collect. 171.* neque statuto de causis compromittendis inter affines, vel alijs statutis laicorum, sed actiuè tantum ita vt possint clerici vt iure congrui, vel alio statuto fauorabili contra laicos, non autè laici contra Clericos *Bald. conf. 3. lib. 1. Surd. conf. 2. n. 14. lib. 1 Franc. dec. 285. Car. de Grass. de effect. Cler. eff. 2. num. 414. & alij, quos refert & sequitur Dian. p. 3. tr. 1. ref. 43.*
- 92 Infertur tertio, Clericos non comprehendi sub statuto Laicali prohibente extractionem frumèti, vini, & similibus extra territorium, etiamsi id fiat ob bonum commune, vt inde abundantia in ciuitate conseruetur *Sylu. in ver. lex num. 15. Grammat. decis. 100. num. 15. Dian. par. 1. tract. 2. ref. 69. vbi citat. Mart. de Iurisd. par. 4. cas. 83. nu. 1. Io. de Amic. conf. 18. num. 17. Roland. lib. 4. conf. 61. num. 22. & alios.*
- 93 Quæres, an leges, quæ non sunt pœnales, sed certam formam in contractibus præscribunt, comprehendant Clericos? affirmatiuè respondent communiter Doctores: id tamen prouenit ex generali iuris canonici consensu, & approbatione, & ideo actus finalis solemnitate factus est inualidus potius ex iurisdictione ecclesiastica, quam ciuili *Layman. loco cit. num. 4. Bonacin. d. tract. de legib. disp. 1. q. 1. pun. 6. n. 33. Lezan. in Summ. qq. reg. to. 1. cap. 11. n. 17* quod tamen non habet locum, vbi ius canonicum aliam formam præscribit, tunc enim præualet dispositio iuris canonici, vt dicunt *citati DD.* vnde in testamento ad pias causas sufficit numerus duorum, vel trium testium *iuxta cap. cum esses de testam.*

S V M M A R I V M.

- 1 Vicinus cogitur ad vendendas res proprias fauore Ecclesie, vel monasterij, illiusque ampliatione.
- 2 Idem priuilegiu competit pro scholis fabricandis, seminario puerorum, ac pro construenda domo Parochi.
- 3 Iudex non debet permittere, vt vicinus magnu patiatur detrimentum.
- 4 Vicinus non est cogendus si monasterium facile possit ex alio litere ampliari.
- 5 Vicinus cogitur ad locandam domum fauore monasterij.
- 6 Si Ecclesia edificetur in solo alieno cogitur similiter Dominus ad vendendum iusto pretio.

- 7 Moniales prohibere possunt vicino, nè altius eleuet fenestras, ex quibus prospici possent.
- 8 An Episcopus erigere possit nouam Parochiam.
- 9 Quae conditiones ad id requirantur, & num. 10.
- 11 An credatur ordinario asserenti de causa erectionis nouae Parochiae.
- 12 An à decreto huiusmodi erectionis detur appellatio.
- 13 An sit locus dictae erectioni, si Parochus alium Sacerdotem proponeret in loco minime incommodo.
- 14 De quibus fructibus reparari debeat Ecclesia Cathedralis, & an Episcopus ad id teneatur.
- 15 An Canonici, & alij possidentes beneficia ad id teneantur.
- 16 Non potest Episcopus compellere Canonicos, & alios Clericos, nisi in casu, quo fabrica, seu reparatio esset necessaria.
- 17 Episcopus potest fabrica eiusdem Ecclesiae fructus beneficiorum vacantium ad tempus applicare.
- 18 An ad huiusmodi reparationem compellendi sint Parochiani.
- 19 Vbi adest consuetudo, laici tenentur ad reparationem Ecclesiae Cathedralis.
- 20 Quae requirantur ad huiusmodi consuetudinem inducendam.
- 21 Ex quibus fructibus reficienda sint Ecclesiae inferiores.
- 22 In quo casu Parochi, & alij beneficiati ad reparationem Ecclesiae teneantur.
- 23 An Parochus teneatur, si fructus beneficij non excedunt summam 100. ducatorum.
- 24 Quomodo calculari debeant huiusmodi ducati.
- 25 An commendatarius teneatur ad reparationem Ecclesiae.
- 26 Obtinentes pensionem ad reparationem tenentur pro rata.
- 27 Ad id tenentur etiam Patroni, si Ecclesiae iurispatronatus fuerint.
- 28 In quo casu teneantur Parochiani ad Ecclesiam parochialem reparandam.
- 29 Parochiani tenentur ad reparationem pro modo substantiae.
- 30 Onus contribuendi fabricae Ecclesiae Parochialis spectat ad Dominos adium, non autem ad Conductores.
- 31 Qui tenentur ad refectioem Ecclesiae, tenentur etiam ad refectioem domus Sacerdotalis, & ad paramenta, ornamenta, & alia Ecclesiae necessaria, & n. 32.
- 32 Qui teneantur ad refectionem monasteriorum monialium.

C A P. II.

De Ecclesijs ædificandis, vel reparandis.

§. I.

An vicinus cogi possit ad vendendam propriam domum pro constructione, vel ampliacione Ecclesiae.

Affirmatiuè respondet cõmuniter DD. in l. si quis sepulchrum ff. de Relig. & sumpt. fun. quod non solum habet locum in Ecclesia Cathedrali vel

vel Parochiali, in quibus Sacramenta ministrantur, sed etiam in alijs Ecclesijs, & monasterijs tam virorum, quam mulierum siue ædificatis, siue ædificandis, & illorum necessaria ampliacione. *Cepoll. in tract. de seruit. urb. Præd. cap. 28. nu. 5. Grammat. dec. 75. per tot. I. hes. qq. forens. lib. 1. q. 64. n. 6. & hanc esse comunem testatur Valasc. dec. 22. n. 2. Surd. conf. 62. n. 7. & 8. lib. 1. Giurb. dec. 86. nu. 7. Rota decis. 327. nu. 1. par. 1. in recent. Barbof. de offic. & pot. Episc. par. 2. all. 26. nu. 1.*

Immo etiam pro ampliacione atrij Ecclesiæ, dormitorio extendendo, monasterij viridario, eiusdemque viridarij ampliacione, possunt cogi ad vendendas res proprias. *d. decis. 86. n. 8. & alij DD. citati in Prax. for. Eccles. par. 3. ref. 557. & in Collect. decis. par. 1. collect. 130. Antoni. uar. resol. lib. 1. resol. 112. cas. 29. Sperell. decis. 58. n. 19. & seq. idemque priuilegium competit pro scholis fabricandis, pro seminario puero- rum, ac etiam pro construenda domo pro habitatione Parochi. *Carocc. dec. 26. per tot. Ricc. d. Collect. 130. Surd. con. 62. n. 8. vol. 1. Sperell. dec. 58. n. 22. & 23. & alij.**

3 Debet tamen index distingue- re necessitatem à simplici utilita- te ut *dio. Ricc. in Prax. for. Eccles. par. 3. ref. 414.* atque ita debet de opportunitate loci prospicere, ut vicinus, qui cogitur vendere, ma- gnum non patiatu detrimētum *d. l. si quis sepulchrum.* Vnde nec est ad id cogendus vicinus, si mona- sterium facile possit ex alio latere ampliari. *Rot. decis. 372. nu. 3. par. 1. Recent.*

5 Ex his infert Sperell. *d. dec. 58. n. 25.* quod Religiosi possunt cogere vicinū etiam ad locandā domum pro necessaria eorum habitatio- ne quousque perficiatur monaste- rium, cum in hoc sit minus dam- num vicini: quamuis contrarium teneat Ricc. *in Collect. dec. par. 1. col- lect. 10.*

6 Infertur 2. quod si Ecclesia ædi- fica in solo alieno, cogitur si- militer minus ad vendendum iusto, tunc enim ædificium non cedit solo, sed solum ædificio. *Ricc. in collect. dec. 2350 par. 6.*

7 Adde, quod moniales prohibe- re possunt vicino, nē altius ele- uet fenestras, ex quibus prospici possent ipse moniales *c. 1. in princ. de Stat. Reg. in. 6. Bero. conf. 135. n. 9. & 10. vol. 3. Couar. var. resol. lib. 3. cap. 14. sub n. 8. vers. septimò eadem opinio Muta decis. Sicil. 8. n. 6. quod procedit, etiam si esset via interme- dia Sperell. decis. 58. n. 6.*

S. II.

An Episcopus erigere possit nouam Parochiam.

8 **S**Acra Tridentina Synodus statuit, ut ubi ob locorū distantiam, sine difficultatem Pa- rochiani sine magno incommo- do ad percipiēda sacramenta, & di- uina officia audiēda accedere nequeunt, possit Episcopus nouas Parochias etiam inuitis rectoribus iuxta formam constit. Alexan. III. *Quæ incip. Ad audientiam,* consti- tuere, ac Sacerdotibus, qui de nouo

nouo erunt Ecclesijs nouiter cre-
ctis præficiendi, competentem,
portionem assignare ex fructibus
ad ecclesiam matricem pertinen-
tibus, & si necesse fuerit, com-
pellere etiam populum, vt ea
subministret, quæ sufficiant ad-
vitam dictorum sacerdotum sub-
tentandam, vt in *sess. 21. de ref.*
cap. 4.

9 Ex quo obseruant DD. quod
non sufficit quælibet distantia,
sed ea dumtaxat, quæ præbet dif-
ficultatem Parochianis acceden-
di cum magno incommodo ad
percipienda sacramenta, & di-
uina audienda *Ricc. in*
Prax. for. eccles. par. 4. ref. 221.
vbi refert., ita resoluisse Rot. decis.
204. & 745. par. 2. Recent.

10 Obseruant secundò, quod no-
ua ecclesia parochialis erigi non
debet in alterius Parochia, nisi
ex causa necessitatis, seu magnæ
incommoditatis *cap. ad audien-*
tiam, vbi glos. in ver. magna dif-
ficultate de Eccles. ædific. & idè
non creditur Episcopo, seu or-
dinario asserenti de causa huius-
modi, cum talis assertio tendat
in præiudicium tertij, sed debet
in effectu probari, & in actis cõ-
stare Bart. in l. item si suspectus
ff. de Procur. Aleiat. in tract. de
Præsumpt. in reg. 3. præsum. 9. n. 27.
Ricc. in Prax. for. eccles. par. 4. ref.
222. vnde ab huiusmodi decreto
12 erectionis nouæ Parochiæ dari
appellationem, etiamsi ab Epif-
copo fiat vti sedis apostolicæ de-
legato, censet idem *Ricc. in Prax.*
vt sup. par. 1. ref. 486. nisi hæc or-
dinatio fiat in visitatione, tunc

enim non datur appellatio saltè
quo ad effectum suspensiuum ex
eod. Concilio sess. 13. de ref. cap. 1. &
sess. 24. cap. 10.

13 Obseruant tertio, quod si in
loco minimè difficili, nec incom-
modo adesset oratorium, vel ec-
clesia cum fonte baptismali, & cæ-
teris ad Parochiã necessarijs, ibi-
que Parochus alium Sacerdotem
proponeret, qui ibidem reside-
ret, & sacramenta administraret,
non posset in tali casu fieri sepa-
ratio ex *eodem Conc. d. sess. 21. de*
ref. cap. 4. Menoch. conf. 477. nu. 9.
Coff. remed. 76. quos refert, & se-
quitur Ric. in prax. par. 1. ref. 486.
Barbos. de Offic. & pot. Episc. par. 3.
alleg. 68.

§. III.

*Ex quibus fructibus reparari debeat
Ecclesia Cathedralis.*

14 **R** Esp. quod reparari debet
ex proprijs fructibus pro
fabrica destinatis *cap. concesso cap.*
quatuor, & cap. de reatibus 12.
q. 2. si verò fructus huiusmodi nō
adsint, aut sufficientes non fue-
rint, onus reparandi spectat ad
Episcopum de quarta suorum re-
dituum tam futurorum, quam
præteritorum cap. vnio, & ibi,
glos. 1. communiter recept. 10. q. 3.
Barbat. conf. 26. num. 4. vol. 3. &
alij quos refert, & sequitur Bellet.
Disquis. Cleric. tit. de Clerico debi-
tore §. 13. num. 12. & seq. vbi etiã
notat, quod eodem modo tene-
tur Episcopus ad ornamenta, quæ
sunt necessaria ad diuinum mini-
sterium,

terium, quia æqualis est fauor fabricæ, & ornamentorum arg. cap. fin. de Testam. censet tamen Ricc. in Collect. decis. 2350. par. 6. quod Episcopus non tenetur ad reparationem, nisi de superfluis.

15 Quod si quarta pars reddituum Episcopi non sufficiat ad illius reparationem, contribuere tenentur pro rata reddituum Canonici, & alij, qui in ecclesia possident beneficia: cap. I. de Eccles. adific. Rip. respons. 26. num. 10. Ricc. in Collect. decis. 2636 par. 7. & in Prax. for. eccles. par. 4. ref. 348. quod intelligendum est similiter de fructibus, qui supersunt detractis necessarijs, ut d. Ricc. locis cit. Barbos. de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 64. num. 4. & 5. non potest tamen Episcopus compellere Canonicos

16 & alios Clericos, nisi in casu quo fabrica, seu reparatio esset necessaria Bellett. loc. cit. num. 18. & tunc concurrere debet consensus Episcopi, & Capituli simul, vel maioris partis illius iuxta cap. fin. de His que fiunt à maiori parte. Cap.

Si verò reditus Episcopi, & Canonicoꝝ non sufficiant, potest Episcopus fabricam eiusdem Ecclesiæ cathedralis fructus beneficiorum vacantium ad tempus applicare Abb. in cap. I. de Eccles. adific. Io. Andr. in cap. si propter de Rescript. in 6. Felin. in cap. cum accessissent de constit. quos refert, & sequitur Ricc. in Prax. par. 4. ref. 340. ubi de communi Barbos. d. p. 3. all. 64. nu. 5. quod intellige, dummodo alteri non competant fru-

ctus primi anni, ut d. Ricc. loc. cit. d. ref. 340.

Demum compellendi sunt Parochiani, ut dicunt Doctores apud Barbos. d. all. 64. num. 5. Ricc. d. par. 4. ref. 348. contra glos. in cap. quatuor ver. docent. 12. q. 2. & alios, quos refert, & sequitur Vulp. in Prax. Iudic. cap. 46. numer. 3. quod absq. dubio procederet, si adesset particulatis consuetudo, ut layci teneantur ad reparationem dicte ecclesiæ Ricc. in Prax. par. 4. d. ref. 348. Barbos. par. 3. d. all. 64. n. 5. & alij apud Bellett. tit. de Cleric. debet. §. 13. num. 2.

20 Observa tamen, quod consuetudo huiusmodi ex vnico actu nõ inducitur, sed requiruntur plures actus: secundo requiritur, quod populus fuerit in tali vsu animo inducendi consuetudinem late Rip. respons. 26. num. 2. & seq.

S. IV.

Quinam teneantur ad reficiendas ecclesias inferiores.

21 **A**liæ Ecclesiæ inferiores reficiuntur similiter debent ex fructibus pro fabrica destinatis, qui si non adsint, vel non fuerint sufficientes, cogendi sunt qui fructus ex dictis ecclesijs percipiunt, aut in illorum defectum Parochiani, si ecclesiæ parochiales sint, quod si nimia egestate omnes laborant, ad matrices, seu viciniores ecclesias transferri debent iuxta Conc. Tridentinum sess. 21. de ref. cap. 7.

Observant tamen Doctores communiter, parochos, aut alios Beneficiatos non teneri ad re-

parationem ecclesie, neque ad
 paramenta, aut alia ad ornatum
 & vsum Altaris, & Sacrificij neces-
 saria, nisi de redditibus, qui eis
 supersunt ultra necessariam sub-
 stentationem *cap. de his ex. de eccl.
 edifice. Ricc. in Prax. for. Eccles. p. 1.
 ref. 528. & part. 2. ref. 476. & par. 4.
 ref. 337. Barbof. loco cit. num. 6. Bel-
 lett. ubi supra §. 14. num. 1. & seq.
 & alij. vivere enim debent de pa-
 trimonio Christi, cuius obsequio
 deputantur *cap. cum secundum de
 Præb.**

Ex quo infert Ricc. in Prax.
 ut sup. par. 1. ref. 528. Leo in Thes.
 23 for. Eccles. par. 2. cap. 17. num. 48. &
 seq. quod si fructus Ecclesie paro-
 chialis non excederent summam
 100. ducatorum, non esset gra-
 vandus Rector pro reparatione
 Ecclesie, sed tunc ad omnia com-
 pellendi sunt Parochiani, quia
 hanc summam videtur præscrip-
 sisse Concilium ad honestam Re-
 ctoris sustentationem in sess. 24.
 de ref. cap. 13. addit etiam Leo loco
 cit. num. 53. & seq. non semper cõ-
 demnandum esse Rectorem ad
 totam illam quantitatem, qua
 dictam summam ducatorum 100.
 excedit, sed arbitrio boni viri,
 quia non est ita illa summa per-
 stringenda, quin etiam pro qua-
 litate loci, & persone maiores
 redditus Parocho debeantur. cal-
 culari autem debent huiusmodi
 24 ducati eo modo, quo valor be-
 neficiorum estimari consuevit, ut
 videlicet à quinquennio proximè
 elapso annus sterilis cum fertili
 computetur deductis expensis, &
 oneribus *Gomis in Reg. de valor.*

25 An verò Commendatarius te-
 neatur ad reparationem ecclesie?
 Responder Ricc. in Prax. par. 4.
 ref. 347. quod tenetur, si commē-
 da est perpetua, secus si tempo-
 ralis, quia commenda perpetua
 dicitur titulus canonicus *Gom. in
 Reg. de Infirm. q. 13. & in Reg. de
 Trien. q. 5. Gaid. Pap. dec. 152. &
 alij.*

26 Obtenentes etiam pensionem
 tenentur pro rata ad Ecclesie re-
 parationem, ut *decisum refert Ricc.
 in Collect. decis. 492. par. 3. & dec.
 2321. par. 6. & decis. 2926. par. 7.*

27 Item ad id tenentur etiam Pa-
 troni, si Ecclesie Iurispatronatus
 fuerint, quia percipiunt emolu-
 mentum à Iurispatronatus, scilicet
 fructus Iurispatronatus, qui
 in præsentatione consistunt, et ha-
 bent honorantias primæ loci in
 processibus, & in sessionibus,
 & percipiunt etiam alimenta
 ab ipsis ecclesijs in necessitate,
*Concilium Tridentinum loco citat.
 d. sess. 21. cap. 7. Bellett. ubi supra
 §. 14. num. 10. Ricc. in Prax. par. 1.
 ref. 164. & par. 2. ref. 476. & p. 4.
 ref. 348. ubi id intelligit deductis
 necessarijs alimentis.*

28 Observant etiam quod si deducto ne-
 cessario ad alimenta Beneficiorum
 non supersunt redditus Eccle-
 sie ad fabricam reparandam, tunc
 tenentur Parochiani *iuxta conci-
 lium d. sess. 21. cap. 7. ita refertur
 DD. quos refert, & sequitur Barbof.
 de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 64. n.
 6. ubi etiam dicit, ita resoluisse Rot.
 decis. 545. n. 1. par. 1. Recentiss. & tunc*

29 pro modo substantiæ seu honoru
 Pa-

Parochiani cōferre debent ad huiusmodi reparationem, seu constructionem arg. *l. propter honorem C. Qui bon. ced. poss. & l. omnes pro uinciarum C. de oper. publ. & dicit*
 30 Leo loco cit. n. 73. hoc autem onus contribuendi fabricæ Ecclesiæ parochialis spectat ad Dominos eđiū, non autem ad Conductores, quia huiusmodi onus est reale, ut dicunt DD. apud Ricc. in Prax. for. Eccles. par. 4. ref. 351.

31 Et hæc procedunt etiam quoad restaurationem domus Rectoris, qui enim tenentur ad refectionē Ecclesiæ, ijdem etiam tenentur ad refectionem domus Sacerdotalis Bellet. d. 9. n. 4. & 9. ubi refert ita declarasse Sac. Cong. conc. Vgo- lin. de offic. Episc. cap. 14. §. 1. nu. 5. Monet. de Commut. ultim. volunt. c. 11. n. 149. Sperell. dec. 68. n. 4. & seq. quos refert Barbof. d. all. 64. nu. 4. & seq. ubi idem dicunt de Paramentis, ornamentis, calice, luminarijs, & alijs Ecclesiæ necessarijs.

Addit Isidor. Mosco. de militan. Eccles. par. 4. lib. 1. cap. 4. vers. primò itaq. considerandum, quem refert Barbof. d. par. 3. all. 102. n. 10. quod si mœnia monasteriorum monialium contracta sint, & monasterij facultates non suppetent, fide- lium elemosinis restauranda essent, aut monialium Consanguinei ad id cogentur: per durat enim consanguinitatis vinculum, & obligatio illas conferuandi in debita honestate cap. si quis dereliquerit 30. dist. Quod si consanguinei inopia laborarent, ille compellendus esset, cuius auctoritate, vel potius voluntate fuit erectum mo-

nasterium, quoniam prouidere debebat huiusmodi necessitates futuras, ut dicant Doctores citati.

S V M M A R I V M.

- 1 Confraternitates, & alia loca pia Episcopi iurisdictioni subiiciuntur.
- 2 Excipiuntur Hospitalia, quæ sub Regum protectione sunt.
- 3 An Episcopus visitare possit confraternitates existentes in ecclesijs Regularium, & n. 4.
- 5 An confraternitates erectæ absque auctoritate ordinarij subiiciantur Iurisdictioni eiusdem ordinarij, & n. 6.
- 7 Bona locorum piorum non prescribuntur minori spatio 40. annorum.
- 8 Loca pia exempta sunt à solutione gabellarum.
- 9 An Episcopus visitare possit loca pia, si testator, vel fundator id prohibuit, & num. 10.
- 11 An Episcopus visitare possit Hospitalale constructum à laico adhuc uiuente, & num. 12.
- 13 Quæ Hospitalia censeantur esse sub Regum Protectione.
- 14 Protectio regia impetranda est in limine erectionis, alias non suffragatur.
- 15 An huiusmodi Hospitalia visitari possint ab Episcopo quoad decetiam diuini cultus, & ornamentorum.
- 16 Episcopus cognoscit, an Hospitalale sit sub Regum protectione.
- 17 Episcopus compellit administratores locorum piorum ad soluendū.
- 18 Executio in tali casu non suspenditur.